

BÉKÉS CSABA**A kelet–nyugati viszony átalakulása és a rendszerváltás, 1988–1991**

Ma már tudjuk, hogy az események ilyen radikális alakulása nem csak a szovjet vezetésnek nem állt érdekében, hanem azt a nyugati hatalmak sem támogatták. Utóbbiak ugyanis az európai stabilitás, ennél fogva a fennálló status quo megőrzésben voltak érdekeltek, ezért elsődleges szempont volt számukra Gorbacsov hatalomban tartása, így Kelet-Európa politikájuk még ekkor is a Szovjetunió érdekeinek rendelődött alá. Az 1990 tavaszán-nyarán lezajlott szabad választások után azonban világossá vált, hogy a régióban a moszkvai várakozásokkal ellentétben radikális politikai átalakulás történt, még ott is, ahol a szociáldemokrata színekre átfestett korábbi állampárt nyerte a választásokat (Románia, Bulgária). Ennek a belső politikai átalakulásnak az elfogadása Gorbacsov részéről azonban korántsem jelentette a szovjet érdekszféra feladását. A finlandizációnak ebben a második szakaszában Moszkva elismerte az érintett államok teljes belpolitikai-gazdasági önállóságát, és függetlenségét, nemzetközi pozíciójukat azonban továbbra is a VSZ-hez és KGST-hez való tartozásuk kellett, hogy meghatározza. Ezt a törekvést jelentősen megkönnyítette, hogy egészen 1990 végéig a nyugati hatalmak sem támogatták a régió függetlenségi törekvéseit, még a semlegességet sem. Ellenkezőleg, a Varsói Szerződést a NATO-val együtt az európai biztonsági rendszer, s így a stabilitás alapvető pillérének tekintették, ezért a régió országainak 1990 tavaszán szabad választások útján megválasztott demokratikus kormányait is a VSZ tagság fenntartására ösztökölték. Vagyis 1989–1990 folyamán a nyugati hatalmak is a kelet-közép-európai térség regionális finlandizálására törekedtek, nem pedig a régió függetlenségére (ahogyan ma sokan állítják), mivel a stabilitás megőrzése érdekében mindent elkövettek, hogy a gorbacsovi reformokat támogatásukról biztosítsák.